

Sè združenimi močmi za splošni napredek nam in naslednikom našim.

V spomin 600letnice dné 11. julija 1883. leta.

Danes in naslednji dnevi morejo se za našo lepo deželo po vsi pravici imenovati slovesen in veličasten praznik, kakoršnega je Gospod sam naredil. Tudi mi Kranjci smo poštene ud velike državne družine avstrijske, Bogu svojemu, svoji domovini in pa presvitlemu cesarju vedno zvesto udani. Ravno danes pred 600 leti obljubili in prisegli bili so vrli starodavni pradedje naši Albrehtu, prvemu Habsburškemu knezu v avstrijskih dednih deželah, zvestobo, nehlinjeno pokorščino in stanovitno udanost, katere krasne lastnosti so med prebivalci naše lepe kranjske dežele tudi ves ta dolgi čas do današnjega dne vedno neoskrunjene in neomadeževane ostale. Koliko krvavih in ljutih bojov imeli in morali so naši vrli pradedje z zakletim sovragom svete vere in naše staroslavne ter mogočne države Avstrije, s krvoželjnim Turkom bojevati, pové nam zgodovina. — V teh bojih tekla je blaga kri in bitko-tužne solzé dostikrat v celih potokih, a stali so za ta dva prekrasna bisera nepremakljivo, neomahljivo in trdno kot podnožja naših sivih gorá. Pa ne le s turško pošastjo, nego tudi z drugimi zunanjimi in notranjimi sovražniki naše staroslavne in mogočne države borili so se vrli Kranjci vselej za obstanek taiste z oroslonovo hrabrostjo. Kranjec do sedaj še nikdar izdajica in izneverjenec bil ni; bil je marveč vedno od najstarejših časov sem sveti veri zvest in svojemu presvitlemu vladarju z dušo in telesom, življenjem in premoženjem neomahljivo in zvesto udan; rad je dal za ta dva svoja bisera vse svoje premoženje, blago, imetje, kri in življenje, kedar je treba bilo. Kakor Boga in cesarja, ljubil je in ljubi vrli Kranjec svojo domovino, svojo materino deželo, katera mu je na svetu nad vse draga, neprecenljiva in mila. V koliko pesnih opeva on lepoto in v njih izrazuje ljubezen do nje!

Srečne moremo se v polni meri Kranjci šteti, da sta mili Bog in oso lu našo milo in lepo deželo k Avstriji pridružila. A še srečnejša mora se pa naša obširna skupna država imenovati, da ji je ljubi in dobrotljivi Bog tako modre, dobre, krščanske, pravične in usmiljeno-očetovske vladarje iz presvitle Habsburške hiše naklonil! Presvitli Habsburški rod vodi po modrem vladanji našo staroslavno in mogočno Avstrijo uže skoz celih dolgih 600 let z očetovsko ljubeznijo in skrbljivostjo po varni poti dušnega

in telesnega blagostanja. Ker so bili in so naši premili vladarji iz presvitle Habsburške hiše sveti veri in Bogu pokorno in nehlinjeno udani, zato vidi se pa tudi nad njimi povsod očitni božji blagoslov in pomoč božja, katera jih uže skoz celih 600 let na avstrijskem vladarskem prestolu milo vodi, čuva in varuje, česar nobena druga država na celem svetu gotovo več dokazati ne more. Pač res je: kakoršna glava, taki udje, in kakoršen vladar, taki podložniki! Zgodovinskih izgledov za to se ne manjka. — Tukaj imamo Slovenci očitni in neovrgljiv izgled, da klór vse z Bogom pričinja in končuje, trdno zida, ter kar je na božjem blagoslovu zidanega, ima tudi vekovit in nepremagljiv obstanek.

Kolikokrat so se med temi dolgimi 600 leti uže po drugih sosednjih državah vladarske razmere menjale, kolikokrat nove z vso mogočnostjo nastopale, a se morale zopet drugim hitro umakniti! In zakaj to? Edino zato, ker so vse božje in naravno pravo svojevoljno prezirale, brez česar ni obstanka, ni napredka. Le staroslavni in pravični presvitli rod Habsburški stoji na čelu naše mogočne države še vedno ravno tako trdno in tudi trdneje, kot stal je pred davnimi 600 leti, katerega nam mili Bog na vekov veke hrabrega in čvrstega vladarjem ohrani! Vsak sovrag mile naše širje domovine Avstrije naj pod mogočnim žezlom presvitlih Habsburžanov ob tej staroslavni in mogočni trdnjavi svoje čelo razbije in naj premagan in osramoten za vselej ol nje zbeži! Bog je mogočen in pravičen; pravičnega ne zapusti in mu vedno na strani stoji, a ošabnega prevzetneža pa vselej osramoteno poniža.

Raduje se danes ob tem slovesnem godu vsak prebivalec cele naše lepe in poštene kranjske dežele od njezne šolske mladine do sivega starčka, od krasne gosposke palače do najrevnejše in zadnejše zasebne kočé in hišice. Zakaj bi se pa tudi ne? On ljubi nad vse Boga, svoj dom in narod ter svojega presvitlega vladarja, kateremu je z dušo in telesom presrečno in hvaležno udan, nosi njegovo očetovsko podobo vedno v svojem zvestem in poštem srcu, ter je za-nj vselej pripravljen se boriti, stati in za-nj pasti, na kar bil je, je in bode vedno in vselej nad vse ponosen. In danes, ob tem slovesnem in veličastnem dnevu ta nad vse priljubljeni, pravični, modri, presvitli in očetovsko-skrbljivi vla-

dar, presvitli cesar Franc Josip I. sam k nam prihaja, ter hoče s svojo najvišjo navzočnostjo nekoliko dni našo deželo in njene krepko-čvrste prebivalce milo osrečevati. Kolika čast in koliki ponos je ta najviši pohod presvitlega in premilostljivega cesarja za našo deželo in njene prebivalce!

Opravičeno je toraj nadzemeljsko veselje vseh prebivalcev cele naše mile dežele, koje izražati se vsak po svojih močeh na razne načine trudi in prizadeva.

Veličastno zvonjenje po vseh cerkvah cele dežele, mogočno bobnenje možnarjev in veličastni grom topov, vihrajoče zastave, okinčane hiše in šole, krasni slavoloki na potih, po katerih ima presvitli vladar hoditi, navdušeno popevanje veličastne cesarske himne in drugih patrijotičnih pesni, slovesne božje službe, šolske in druge veselice, odsevanje velikanskih kresov raz visoke gore in niže holme, razsvitjava hiš po mestih, trgih in selih itd. so gotovo pravi izrazi čiste in nekaljene radosti poštenih in hrabrih Kranjcev ter znaki pravega patrijotizma, neomahljive udanosti, iskrene ljubezni in čiste zvestobe do presvitlega cesarja in cele prevzvišene Habsburške hiše. Vse to bode gotovo tudi premilemu, očetovskemu in presvitlemu vladarju najboljše zagotovilo enakih lastnosti, s katerimi bodo se tudi v prihodnje čase prebivalci kranjske dežele napram njegovih presvitlih naslednikov vselej neomajano odlikovali!

Veseli so dobro odgojeni otroci po dolgem izostanku očetovega prihoda na dom, in nestrpno čakajo trenotka, ob katerem jim bode možno zopet gledati premili obraz njegov, ter se ž njim prav po otročje-zaupljivo pogovarjati. A, ko se tak skrbni in mili oče zopet za dalj časa od svojih milo-dragih od doma odpravlja, delajo mu vsakovrstnih in trdnih obljub, da se bodo med seboj ljubili, da bodo ljubili prav goreče svojo dobro, milo in skrbno mater, je nikdar ne zapustili, ji pri vseh delih in opravilih mesto njega samega zvesto in vedno pomagali, je nikdar z nepokorščino ali drugimi napakami ne žalili, jej krepko na strani stali in jo prav po otročje-ljubeznjivo njegovali, a za vse skupaj pa slednji dan in pri vsaki priliki prav goreče Boga prosili, da bi jim milostno na strani stal, jih v vsem dobrem krepko podpiral, jih blagoslavljal ter jih vseh nesreč in nezgod dobrotljivo obvaroval. Taki dobro odgojeni otroci so zares prava sreča in veselje svojim skrbnim in ljubeznjivim starišem; sè združenimi močmi delajo eden za vse in vsi za enega.

Tudi mi — prebivalci kranjske dežele — smo sinovi in hčere mogočne in staroslavne Avstrije in ob enem kot taki tudi presvitile Habsburške vladarske hiše, kateri smo bili, smo in bodemo vselej tudi najzvesteje udani ostali. In danes prihaja k nam naš premilostljivi, presvitli in očetovski vladar sam, da se v bodočih slavnostnih dnevih osebno prepriča o naših potrebah in nadlogah, kakor tudi o vsestranskem napredku kronovine kranjske, kateri je posebno in milostljivo naklonjen, kar slednji dan njegova brezštevila in blaga dejanja v polni in preobilni meri pričajo in potrjujejo.

Z neštevilnimi denarnimi darovi in brezbrojnimi podporami obrisal je in še vedno briše ob času in slučajih hudih požarov, vničevalnih neviht, toče in povodnji, kakor tudi ob drugih nezgodah in elementarnih uimah na milijone in milijone britko-grenjkah in krvavih solzá raz obupajoče obraze prebivalcem kranjske dežele. Z njegovo pripomočjo pozidalo se je brez števila božjih hiš (cerkvá) ter se razširilo in ustanovilo brez broja šolskih poslopij, kakor tudi drugih prekoristnih zavodov in naprav. In, kdo bil bi v stanu naštetí vsa milo-blaga dejanja in denarne podpore, katere je vedno in še neprestano skazuje naš presvitli cesar Franc Josip I. prebivalcem cele naše dežele! — Dalje rešil nam je on najdražji biser, naš mili materni jezik gotovega pogina s tem, da ga je z drugimi avstrijskimi jeziki vred proglasil ravnopravnim. S koristnimi postavami in premodrimi naredbami trudi se neprestano in neumorno blagostan naše obožane dežele krepko zboljšati in v napredni tek in tir spraviti, dovesti in povzdigniti. Gotovo ni ga človeka in prebivalca v celi naši kronovini, kateri bi našega presvitlega vladarja in cesarja po njegovih preblago-milih dejanjih in očetovskem srcu ne poznal. Očetovska roka njegova pripravljena je noč in dan neprestano povsod potrebnim, stiskanim in betežnim krepko na pomoč prihiteti, ter nad vsemi brez izjeme skrbno in varno čuje.

Da bodemo pa tudi današnjemu in naslednjim slavnostnim dnevom v mili domovini sebi, državi in naslednikom našim v čast in korist, presvitlemu cesarju pa v znak prave in resnične hvaležnosti postavili vredni spominek, sklenimo vsi od prvega do zadnjega prav krepko in trdno od danes naprej z združenimi močmi vsak po svojem stanu za pravi napredek in povzdigo splošnega blagostanja cele dežele nevtrudljivo delovati in neomahljivo ter čvrsto in krepko stati in skrbeti.

(Konec prih.)

predložiti občnemu zboru v pretresovanje in sklepanje. Da so društvena pisma pravoveljavna, morajo jih podpisati predsednik ali njega namestnik in še dva druga odbornika.

Dolžnosti posameznih odbornikov.

§. 9.

Predsednik ima zastopati društvo v zunajnosti, predsedovati odboru in občnemu zboru, in mora njih sklepe vestno in natančno izpeljevati. On odloči, kedar so glasovi na dve polovici razcepljeni in ima podpisovati zapisnike z dvema odbornikoma vred.

§. 10.

Predsednik ima nadzorovati poslopja in vso društveno premakljino, katero od svojega prednika prejme po pregledanem in podpisanem izkazu ali inventaru. On ima po svoji uradni dolžnosti vsakikrat zraven biti, kedar se sumljivo mleko poskuša in preiskuje, mora tudi sam preiskave ukazovati in društvu naznanjati, kar se je pozvedelo.

§. 11.

Denarničar, ki je ob enem oskrbnik društva, ima prejemati in izplačevati društveni denar in vodi knjige o dohodkih in stroških po podeljenih ukazih. Plačevati sme le z dovolitvijo predsednika in dveh odbornikov, med katerima sme on sam biti. Predsednik ali njega namestnik smeta vsaki čas knjige in blagajnico pregledati.

On naj gleda na to, da je vse čedno in snažno v mlekariji, da pridno in natanko delajo mlekar in njegovi pomočniki. On je pisar društva in ima zapisovati zapisnike; njegova dolžnost je tudi, s predsednikom vred napraviti konec leta izkazek (inventar) vse premakljine.

§. 12.

Mlekopreglednika sta zavezana in morata v primernih časih in posebno, kedar to mlekar po predniku tirja, mleko preiskovati z mlekajem vred po pravilih v ta namen danih, potem poizvedovati, ali je posoda onih, ki mleko skladaajo, snažna ali ne. Svoje poizvedbe in mnenja morata naznaniti po vesti in svojem najboljšem prepričanju. Kar onadva z mlekajem vred izrečeta, je merodajno in veže mlekoskladavce brezpogojno.

(Dalje prihodnjič.)

Sè združenimi močmi za splošni napredek nam in našim naslednikom.

V spomin 600letnice dné 11. julija 1883. leta.

(Konec.)

Vsak posamezni kmetovalec in zemljišni posestnik naj se v prihodnje prizadeva svoja zemljišča po pravilih umnega kmetovanja napredno obdelovati ter si tako dostikrat z manjšim trudom in prizadevanjem boljših, obilnejših in tudi gotovejših pridelkov in dohodkov od svojega zemljišča zagotoviti. V ta namen nam se ne manjka na podlagi praktičnih skušenj spisanih knjig za vse posamezne kmetijske stroke, katere naj nam bodo v prihodnje pri obdelovanju zemlje najboljši učitelj, pravi kazipot in najzvestejši prijatelj. Ves ta dragocen zaklad omisliti in kupiti se dá za nepomenljivo denarno svoto.

Kar je posameznemu nemogoče, doseže se z združenimi močmi.

Prizadevajmo se pred vsem živinorejo, ta živi in gotovi kapital, po celi deželi na vse strani koristno zboljšati in jo splošno še pomnožiti; tukaj (pri živinoreji) se s pravim naprednim razumom še mnogo koristnega in prav obilo plodonosnega doseči more in tudi doseči dá. Le prava volja in pa praktična zavest se v tem obziru med domačimi živinorejci nikjer pogrešati ne sme, pa se bode polagoma do pravega in gotovega cilja dospelo. Domači živinorejci, na noge sè združenimi močmi!

Isto tako moremo z razširjanjem in pomnoževanjem prekoristne sadjereje še po vseh posameznih selih in vaséh, občinah in farah, sodnijskih, davčnih in političnih okrajih cele dežele za zboljšanje gmotnega položaja prav veliko storiti in obilno koristnega doseči. Le prave unéme in pa ljubezni do prekoristne stvari je potreba, pa vse pojde srečno in plodonosno izpod rok. Naprej z geslom našega presvitlega cesarja: „Viribus unitis“!

Varujmo gozde, kolikor jih je še, ter pogojzdujmo trate in kraševine po celi ljubljeni domovini naši. — Živina in gozd sta dostikrat edina pripomočka, katera ob posebnih elementarnih neugodah in uimah cele kraje pred lakoto, obupom in poginom obvarujeta. Kodar so dobro ohranjeni gozdi, ne manjka skoraj nikdar ne ljudem in tudi živini ne potrebne zdrave pitne vode. V bližnjih, dobro ohranjenih gozdih je zrak sploh na vse strani bolj zdrav in vsakemu organskemu življenju dosta priležnejši in ugodnejši, nego je to v razgozdenih krajih. Ob dobro ohranjenih gozdih hude kužne bolezni tako rekoč pravega obstanka nimajo. Hudi viharji, vničevalne suše, pokončevalne burje in drugi vetrovi domujejo in razsajajo navadno le po golih in razgozdenih krajih. Toraj še enkrat na ves glas zakličem: „Varujmo gozde in pogozdujmo kraševine z vsemi večimi tratami vred po celi domovini!“ Korist iz tega bode, čeravno uže ne nam samim, gotovo pa našim naslednikom v delež, kateri so udje, kri in mesó nas samih. Kdor pa svojih naslednikov v resnici ne ljubi in za-nje po moči ne skrbi, ni pravi človek, nego je pravi prototip one živali, katera dostikrat lastne mladiče požre, ter ni vreden, da med družbo človeško živi, edino le skazo in pravim poštenim ljudem na vse kraje zapreke dela in sitnosti napravlja. Z združenimi močmi se vse lahko stori.

V naši mili domovini kranjski pogreša se še vse preveč raznovrstna in krajem primerna obrtnija, katera bi, enkrat vpeljana, leto za letom gmotni položaj cele dežele za tisoče in tisoče goldinarjev zboljševala, ter bi na vse strani — v moralicnem in fizičnem obziru — milo in blagodejno uplivala. Imejmo za to prekoristno stroko, s katero bi se povsod v krajih, kodar in ob času, kedar se sedaj le dragi čas brezkoristno trati in zapravlja, prav veliko prislužiti in pridobiti dalo, pozorno in čuječe oko, ter vsi brez razločka stanu neutrudljivo delujmo na to, da se plizna obrtna stroka po pripravnih krajih cele domovine skoraj koristno in faktično vpelje. Geslo za to nam bodi: „Sè združenimi močmi!“

Kolikokrat se prigodi, da ravno vničevalni požari, kužne bolezni med živino, pogubonosna toča itd. ne le posamezne družine, nego tudi cele kraje in dežele lahko v obupen stan za svojo daljno eksistenco spravijo. — Temu poglavitni vzrok je dostikrat najdražja reč: „nevednost“ in pa „malomarnost“.

Da se v prihodnje tem hudim spodjedežem splošnega blagostanja naše mile kronovine po moči izognemo, zavarujmo vse svoje ognju podvržene predmete napram požarom, živino proti boleznim in drugim hibam, poljske

in druge pridelke pa proti toči pri solidnih in poštenih zavarovalnicah, kakoršnih se nam ravno ne manjka. Mali penezni zneski v ta namen se kmalu in lahko pogreše, a če pa nesreča pride, pomagano je oškodovancem gotovo. Nesreča pa navadno ob času in tam najprej pride in najhuje pritisne, kjer se je najmanj nadejamo. Toraj tudi v tem obziru poseben pozor in opreznost vsem brez razločka stanu, opravila in poklica sè „zduženimi močmi!“

Dobro uredjeno šolstvo je zlat zaklad in neusahljiv vir, iz katerega neprestano prekoristni darovi dobrih nauk za javno življenje izvirajo. Ravno ta zavod naj se v prihodnje povsod razmeram primerno preustroji in praktično priredi. Prebivalstvo po mestih in deloma tudi po trgih ima v javnosti drug poklic in druga opravila nego ono kmetско na deželi; tū preva-guje splošno kmetijstvo, tam pa trgovstvo, obrtnija, znano-sti, umetelnosti in drugo. Ni toraj ne na pravem mestu, da je vsa ljudsko-šolska uprava tako rekoč po enem kopitu prirejena in po enem rézu vkrojena. Povsod naj bi ta prekoristni zavod preustrojen v prihodnje zadostoval krajnim okoliščinam in razmeram! Med samimi kmeti na deželi je kmetijsko-, a po mestih in trgih pa obrtno-trgovska-ljudska šola na svojem mestu. Še ena in ista hrana se želodcu mestjana in kmeta ne prilega; enemu preseda, a drugemu pa ne zadostuje. — Tem manj mora pa ljudska šola po enem kopitu vstvarjena in v enem kotlu kuhana svojemu pravemu namenu zadostovati ter za povzdigo izomike prebivalcev raznih deželnih stanov in v pravi prospeh gmotnega blagostanja taistih blagodejno, plodonosno in koristno upljevati. Naj bi to prevažno zadevo merodajni krogi skoraj prav temeljito pretresli in prevdarili, ter nam v tej zadevi kmalo koristno-naprednih postav preskrbeli, po katerih bila bi ljudska šola v prihodnje zares tudi to, kar je njeni pravi namen, namreč: vsakovrstnih stanov prebivalce cele dežele za njihov prihodnji javni poklic dostojno in vredno pripravljati in vežbati. „Viribus unitis“.

Slavna županstva po deželi so zeló važen faktor v družbi človeški, katera morejo sè „zedinjenimi močmi“ za povzdigo in napredek gmotnega blagostanja svojih občin prav veliko doseči. Kar posamezniku mogoče ni, doseže se v združbi. — Gospodje občinski predstojniki! Posnemajte vaše vrle gospode sotovariše ljubljanske in radoljske okolice; napravite po vseh okrajih cele mile domovine „županske zveze“; posvetovajte se od časa do časa na priličnih krajih in mestih o zadržkih, kateri blagostanju vaših občin nasprotujejo, ter o pripomočkih, kako vse take zapreke stalno in kardinalno za vselej odpraviti, ali pa, če bi to celó nemogoče bilo, vsaj izdatno zmanjšati. Nekoliko zamude časa, malo truda, morda tudi kaj malega gotovih stroškov združeno s pravim razumom more v povedanem obziru ne le posameznim občinam, nego temveč celi deželi obilo koristnega in plodonosnega sadu obrodititi in donesti. In, ako bodo enkrat vse občine cele dežele po prizadevanji svojih predstojnikov več ali manj imovite in premožne postale, tudi truda in prizadevanja svojih neutrudljivih oskrbnikov (županov) brezplačnega pustile ne bodo, ker bodo tudi v ta namen iz „česa“ kaj na razpolaganje imele. „Več oči več vidi; združena moč je zlat obroč“.

Koristen poduk je zlat klobuk, pod katerim se človeku ni bati, da bi ga ravno vsaka ploha osode človeške preveč ožehtala, ali pa še celo ubila. Kar se posamično ne doseže, pribori se v skupnosti. Od danes naprej snujmo po vseh farah in občinah cele dežele kmetijsko-bralna društva, katera bila bi za možé in šoli odrastlim mladenčem najboljše nadaljevalnice za daljno izomiko v njihovem kmetijskem poslovanji. Koliko dra-

gega časa bi se potem obračalo in vporabljevalo v svojo časno in večno, dušno in telesno srečo med tem, ko se sedaj še premnogo tega neprecenljivega zaklada v splošno bédó in pogubo potratí! Dalje naj bi se tudi uže skoraj za to skrbelo, da se kmetijski poduk za mladenče od 14. do 16. leta v vse ljudske šole po deželi s postavo obligatno vpelje, kateri naj bi se na podlagi dotične osnove c. k. deželnega šolskega sveta krajnim razmeram leto za letom povsod redno delil. V ravno tej starosti se največ mladine v moralnem obziru navadno za celo življenje uže popolnem spridi; s postavno vpeljanim kmetijskim podukom ob gotovih dnevih skoz celo šolsko leto bil bi takim nezgodam gotovo najboljši jéz ustanovljen. Po enaki poti naj bi se tudi skrbelo za izobražbo zadosta starih deklic v ženskih ročnih delih. Nevednost gospodarja in gospodinje je gotovo brezdno, v katero se slednjič tudi najboljše in imovitejše posestvo pogrezne. „Viribus unitis“!

Zlobne strasti povsod mirno in zadovoljno življenje, kakor tudi pravi blagostan narodov pogubonosno spodjedajo in vničujejo. Toraj z vsako zlobno in hudobno strastjo za enkrat in za vselej iz naše mile in lepe dežele kranjske proč! Kranjec bil je od prvega začetka svojega do najnovejših časov vedno poštena, blaga in odkritosrčna duša. Hinavščina bila mu je najostudnejša nesnaga, katero črtí je bolj, nego vraga samega. Vendar se je pa v novošegni dobi tudi preko mej naše lepe dežele škodljivi predenici enako vtihotapilo nekoliko licemerstva, hinavščine, nevošljivosti, podpihovanja in grdega natolcevanja, katere vražje napake se med ljudstvom vedno bolj širijo in množé. Kdor jim je uže podlegel, naj bode v katerem koli stanu hoče, naj se jim od danes zanaprej popolnem in totalno odpové. Obleče naj zopet obleko poštenosti in odkritosrčnega in možkega značaja. Ne stikajmo po kotih teme in noči za pravo svitlobo, kjer je vemo da ne najdemo; ravno tako pa tudi nikdar in nikjer pred milo lučjo čiste pameti, pravega razuma in poštene vesti svoje svojih oči ne zavezujmo. Kar je resnica, ne more laž biti; ravno tako tudi hinavec ne more biti vreden ud družbe človeške. — Tič štrus pred svojimi preganjalci skrije svojo glavo v kak grm ali pa pod svoja krila, ter misli, ker jih več ne vidi, da se je s tem rešil in otel; ali ravno ta abotnost njegova je ob enem tudi njegov gotov pogin. Pošten in primeren izgled vsem hinavcem.

Proč z vso hlimbo, licemerstvom, hinavščino, nevošljivostjo in natolcevanjem, katere vražje nečednosti tako pogostem mirno, pošteno in zadovoljno življenje v posameznih družinah kakor tudi po celih občinah krahajo in razdirajo! Poštenost in prava odkritosrčnost naj vselej in po vseh krajih naše lepe dežele velja, vlada in kraljuje! „Sè združenimi močmi!“

Kranjec bil je svojemu Bogu, svojemu národu in domovini svoji, svojim presvitlim vladarjem vedno zvest in stanovitno udan; tak naj v še bolj popolni meri tudi za naprej ostane! Živa vera, čista ljubezen do svojega národa in domovine, pravi patrijotizem, nehlinjena udanost in pokorščina svojemu presvitlemu vladarju, značajnost in hrabrost, edinost in vzajemnost z vsemi drugimi krepostmi in čednostmi vred naj bodo zopet skoz drugih 600 let najlepše lastnosti vseh prebivalcev cele kranjske dežele pod vladajočim žezlom presvitlih Habsburžanov, katerih dinastični rod naj milostljivi Bog do konca sveta obilo blagoslavlja, ter ga staroslavni in mogočni avstrijski državni milim očetovskim vladarjem ohrani!

Presvitlemu in premilo-očetovskemu cesarju našemu, kateri se je danes k nam ponižal, darujmo od prvega do zadnjega prebivalca cele kranjske dežele s pravo ljubeznijo, udanostjo, zvestobo, hrabrostjo in patrijo-

tizmom napolnjena srca svoja, za katerega presvitli rod bodimo vselej pripravljeni živeti in umreti, stati in pasti ter vse svoje imetje, blago, kri, življenje in premoženje za-nj darovati! Obnovimo mu vse to v teh slavnostnih dnevih z enako navdušenostjo pod prisego za prihodnje čase, kot bili so to naših starih pradedov dedje ravno danes pred 600 leti slovesno storili in kar se je tudi po njihovih vrednih naslednikih kot sveti testament do današnjega dne neprestano in zvesto držalo in izvrševalo.

Bog živi in ohrani nam presvitlega in premilostljivega Franca Josipa I.!

Bog živi in ohrani preslavni rod Habsburški na veke!

Bog živi in ohrani staroslavno in mogočno državo avstrijsko nerazrušeno in nepremagljivo do konca sveta!

Prem dne 10. julija 1883.

M. Rant.

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Ker se morebiti med spoštovanimi gospodi bralci „Novic“ nahaja kedo, ki imena in osode prevzvišenega gosp. kardinala Ledochowskija ne pozna natančno, naj vpletem kaj malega o njem med moje „Spomine“. On je Poljak (iz oddelka, ki spada k pruski državi), plemenitega (grofovskega) stanu, in je bil nadškof poznanski (Gnesen und Posen). Enako, kakor nam zgodovina pripoveduje, da so bili krščanski vojaki, ki so služili v rimljanski vojski, svojim cesarjem najbolj zvesti in vdani, akoravno so bili oni (cesarji) pagani, tako je bil tudi nadškof Ledochowski svojemu kralju, ki je luteranske vere, morebiti bolj, gotovo pa ne manj zvest podložnik, kakor kateri si bodi njegov dvornik. Toda: kot katoliški cerkveni knez imel je tudi dolžnosti proti svoji veri in sv. Cerkvi, in ker jih je zvesto spolnoval, prišel je na podlagi prusko-državnih, katoliški veri sovražnih postav pred sodbo, in v zapor. Celi dolgi dve leti preživel je v strogi ječi. Po zadobljeni prostosti prevzel je zopet vladanje svoje nadškofije; pa zdajci pokazala se je tudi nova nevarnost za njegovo prostost. Da bi se tej odtegnil, podal se je v Rim; toda tudi tam je bil še Prusom na poti dotlej, dokler ga niso vzeli sv. oče Leo XIII. kot gosta v svojo lastno hišo, v Vatikan. Pri njih biva še vedno.

Kakor sem bil tudi o svojem času že povedal, ozdravlja gosp. P. Benedičič papeževe Švicarje, to je, one slavnoznane, zveste in hrabre vojake, iz Švičarskega rojene, ki služijo že od nekdaj kot prostovoljna straža pri sv. Očetu. Po večem so ti nemščine zmožni. Tudi enemu gosp. kardinalovemu strežaju bil je enkrat gosp. Benedičič v boleznih na pomoč, in o tej priliki soznanil se je s tem slavnim gospodom, kateri je imel našega rojaka za Nemca. Ko je pa le-ta stopil to jutro s prošnjo pred kardinala, naj bi mu blagovolil podeliti vstopnico za avdijenco, mu on dobrovoljno reče: „Saj bodo danes edino le Slovani sprejeti od sv. Očeta!“ Ko mu g. P. Benedičič pové, da je tudi on Slovan, se kardinal neverjetno nasmehlja, ter ga poljski vpraša, od kod da je. Iz odgovora — se ve da slovenskega — da je Slovenec, od Ljubljane doma, je kardinal spoznal njegovo pravo narodnost, in mu tudi z veseljem lastnoročno napravil in podpisal vstopnico. (Ker je tedaj imel g. P. Benedičič

dva vstopna lista, potreboval pa je le enega, je onega s kardinalovim lastnoročnim podpisom meni dal v spomin, katerega še zdaj skrbno shranjujem.) Med tem se nas je bilo že obilo število romarjev sešlo pred Vatikanom, in jeli smo se podajati v znotranje prostore. Pri prvem vhodu stražilo je vojaštvo novo-italijansko, in že koj tukaj se je bilo treba opravičiti z vstopnicami. Pri drugem vhodu stali so na straži že papeževi Švicarji, ki so bili ta dan opravljeni v polni paradi. Mislim, da je tu pravi kraj, popisati nekoliko njihovo opravo, katera spominja nekoliko na čase srednjega veka. Hlače imajo zelo široke, ki se pa tik pod koleno popolnem zožijo, na pr. enako tako, kakor jih nosijo Bošnjaki. Zgornji del života pokriva nekaj jopič (Blouse). Oboja ta obleka je po celem životu dol rudeče-rumeno-črno progasta. Od kolen naprej dol imajo črno-rumeno progaste nogovice, na nogah pa starošegne čevlje. Na glavi nosijo čelado (Pikelhaube) z velikim belim žimnatim čopom. Kot orožje imajo čez pas pripeti meč, namestu puške pa starošegno sulico (Hellebarde). Poleg Švicarjev varuje Vatikan še trojna druga straža. Prva je „Guardia Palatina“, ki nosi dolge in široke rudeče hlače s širokim rumenim našivom (Porte) ob strani; zgornji život pokriva začrneli frak z zalimi rumenimi naramniki (Epaulette); na glavi nosijo nizko kapo (čako) s šibkim, visokim belim čopom na sprednji strani. Kot orožje služi jim puška z dolgim močnim bajonetom. — Druga straža je „Gendarme Pontificio“. Le-ti nosijo bele kratke hlače; škornje segajo jim čez kolena; zgornji del života pokriva začrneli frak, konec rokavov in za vratom belo opasan, enako imajo bele naramnike (Epaulette), in prsi okinčane z belimi vrvicami (Fangschnüre). Za oglavje imajo visoke kosmate kape, zelo enako take, kakor so jih nosili nekdanji avstrijski grenadirji. Okinčane so na levi strani ob sredi z rudečim čopom, od katerega se vije prek srede na desno stran bel vrvičast nakit. Za orožje imajo plitvo-zakrivljeno močno sabljo v železnih nožnicah (Schleppsäbel). Tretja straža imenuje se „Guardia Nobile“. Uže njeno ime, pa tudi obleka kaže neko posebno odličnost. Na glavi nosijo čelade (Helm) z naprej zakrivljenim grebenom, nekoliko enako našim dragoncem; na levi strani imajo belo-pernat čop, na zadnji strani čelade pa visi dolg črn konjski rep noter dol čez vrat, enako tako, kakor nam stari ljudje pripovedujejo, da so jih nosili nekdanji francoski konjiki (za čase prvega Napoleona), zarad česar jih je naš narod imenoval: „Reparji“. Rudeči frak je na ovratniku, na ramah, po vsem sprednjem delu prsi in konec rokavov bogato obšit z zlatimi olepšavami; enako jim sega tudi čez levo ramo in pod desno pazduho širok zlati pas. Tudi sablja visi jim na zlati porti. Hlače imajo bele, škornje segajo čez kolena; ostroge na petah pa kažejo, da so to papeževi konjiki in kakor sem zgorej omenil, nekaka papeževa častna straža.

(Dalje prihodnjič.)

Potovanje cesarjevo po Kranjskem.

V veliki zadregi smo, kje pričeti popis cesarjevega potovanja po Kranjskem, ker vredno popisati te veličastne, krasne, domoljubne praznike, trebalo bi spisati velike knjige. Da pa častiti naši bralci ne dobé popisa preveč razkosanega, omenjamo danes samo splošno, da se je potovanje cesarjevo počenši na krajni postaji v Terbojah dne 11. t. m., do izstopa iz Kranjske na Trbižu dne 17. t. m. vršilo v tako lepem redu, da je bilo